

SPLOŠNA MATURA IZ ZGODOVINE V LETU 2011

Poročilo DPK SM za zgodovino

VSEBINA

1 Splošni podatki

- 1.1 Število in struktura kandidatov po izobraževalnem programu in statusu
- 1.2 Potek zunanje ocenjevanja

2 Statistični prikaz rezultatov

- 2.1 Porazdelitev dosežkov po točkah
- 2.2 Meje za oceno
- 2.3 Splošni podatki o uspehu

3 Vsebinska analiza izstopajočih vprašanj in nalog

- 3.1 Vsebinska analiza uspeha po posameznih delih izpita
- 3.3 Mnenje ocenjevalcev

4 Ugovori kandidatov na oceno

5 Povzetek

- 5.1 Ocena uspeha kandidatov
- 5.2 Ocena kakovosti izpitnih pol
- 5.3 Druge ugotovitve

Avtorja:

Vladimir Ovnič, glavni ocenjevalec za zgodovino

dr. Aleš Gabrič, predsednik DPK SM za zgodovino

Poročilo je potrdila DPK SM za zgodovino na svoji 13. seji 5. 10. 2011.

Ljubljana, oktober 2011

1 Splošni podatki

Spomladanski izpitni rok splošne mature iz zgodovine je potekal 3. junija 2011, brez posebnosti.

1.1 Število in struktura kandidatov po izobraževalnem programu in statusu

Prvič je pisalo izpit iz zgodovine 1974 kandidatov* (brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter poklicnih maturantov), kar je dobrih dvesto kandidatov manj kakor v preteklem šolskem letu.

Poleg teh je maturo iz zgodovine opravljalo še 278 kandidatov maturitetnega tečaja in odraslih (lani 249), 224 kandidatov je ponovno opravljalo maturo iz zgodovine ali je oceno popravljalo (lani 254). Kandidatov, ki so letos opravljali zgodovino kot posamezni izpit splošne mature ob poklicni maturi, pa je bilo 276 (lani 260). Skupaj je izpit splošne mature iz zgodovine opravljalo 2752 kandidatov (lani 2973).

1.2 Potek zunanjšega ocenjevanja

Člani DPK SM so na podlagi že ocenjenih izpitnih pol izvedli moderacijo izpitnega gradiva v soboto, 4. 6. 2011. Poleg članov DPK SM za zgodovino so se moderacije udeležili tudi vodje znanjih ocenjevalcev posameznih regij.

V ponedeljek, 6. 6. 2011, smo izvedli razdelitev pol in moderacijo z zunanjimi ocenjevalci. Ocenjevalci so bili razdeljeni v dve skupini. Prva skupina je dobila v ocenjevanje izpitno polo 1, druga pa izpitno polo 2. Menjava nalog je bila izvedena 13. 6. in nato oddaja 20. 06. 2011. Po ustaljeni praksi so bile tudi letos vse naloge ocenjene dvakrat. S takim načinom ocenjevanja pa vsakega kandidata dejansko ocenijo štiri različni zunanji ocenjevalci. Ocenjevanje je potekalo brez zapletov, ocenjevalci so delo opravili korektno. Kljub temu prihaja do notranjih razlik v ocenjevanju posameznih nalog, saj so posamezni odgovori nepopolni in se ocenjevalci po svoji presoji odločajo, ali so odgovori strokovno še sprejemljivi. Zaradi dvojnega ocenjevanja je tako kandidat ocenjen bolj objektivno, saj v primeru razhajanja dveh ocenjevalcev pri posamezni izpitni poli dobi srednjo oceno obeh. Da pa razlike niso velike, dokazuje dejstvo, da je bilo treba zaradi prevelikega razhajanja pri ocenjevanju ponovno oceniti le eno nalogo.

Letos prvič je bilo pri zgodovini izvedeno tudi kontrolno ocenjevanje. Kontrolni ocenjevalci so delo opravili v Ljubljani 28. 6. 2011. Ponovno so ocenili naloge 144 kandidatov. Kljub temu je bilo nekaj teh nalog potrebno ponovno oceniti tudi po ugovorih.

* V poročilu uporabljeni samostalniki moškega spola, ki se pomensko in smiselno vežejo na splošna, skupna poimenovanja (npr. kandidat, ocenjevalec), veljajo tako za osebe ženskega kot moškega spola.

2 Statistični prikaz rezultatov

2.1 Porazdelitev dosežkov po točkah

Preglednica 1: Struktura kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2011.

	Skupaj gimnazije	Splošne gimnazije	Strokovne gimnazije
Število kandidatov	1974	1612	362
Povprečno št. % točk	68,97	70,43	62,48
Povprečna ocena	3,22	3,34	2,68
Odstotek odličnih	10,39	12,22	2,21
Odstotek negativnih	3,09	1,99	8,01

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Kot je razvidno iz statističnih podatkov, je povprečno število doseženih točk za 3 odstotne točke nižje kakor lansko leto, povprečna ocena tistih, ki so prvič opravljali maturo (brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter poklicnih maturantov), pa 3,22 (lani 3,44), oziroma kar 3,34 za kandidate splošnih gimnazij (lani 3,55).

Negativno ocenjenih kandidatov je bilo letos 8,01 odstotka (lani 8,84). Odlično ocenjenih kandidatov je 10,39 odstotka, kar je v primerjavi z lanskim letom skoraj 6 odstotkov manj.

Slika 1: Razporeditev vseh kandidatov po doseženih točkah.

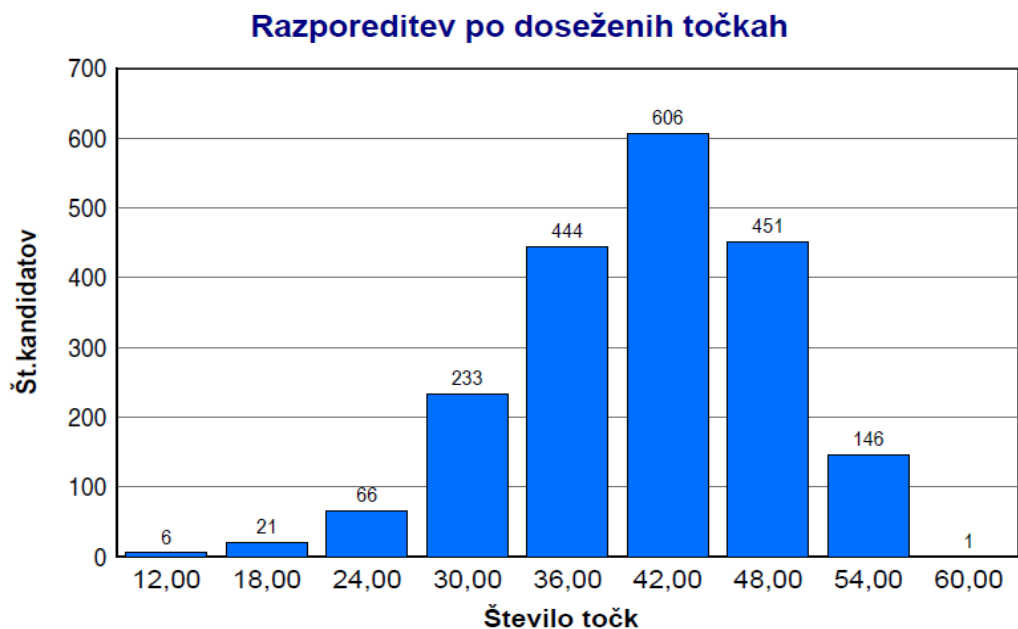

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Po posameznih polah

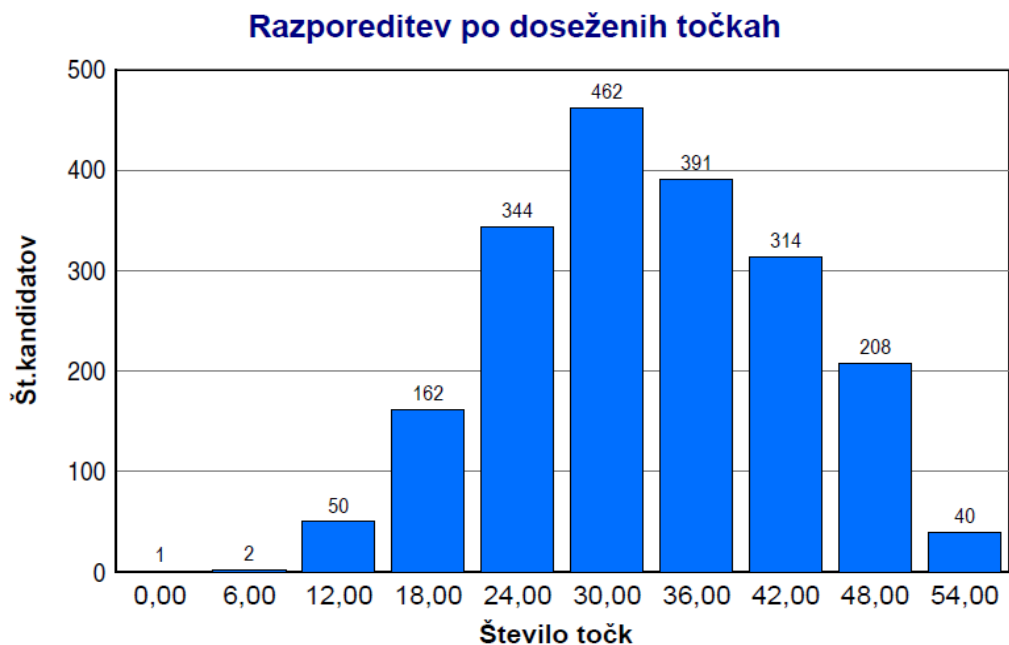
Doseženi rezultati po posameznih izpitnih polah so primerljivi z rezultati prejšnjih let. Tudi letos so kandidati bolje reševali izpitno polo 1 iz obče zgodovine. Povprečno število doseženih točk je bilo 42,83. Povprečno število doseženih točk pri izpitni poli 2 pa je bilo 35,18. Pri izpitni poli 1 je en kandidat dosegel tudi najvišje možno število točk.

Slika 2: Razporeditev kandidatov glede na doseženo število odstotnih točk pri izpitni poli 1.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

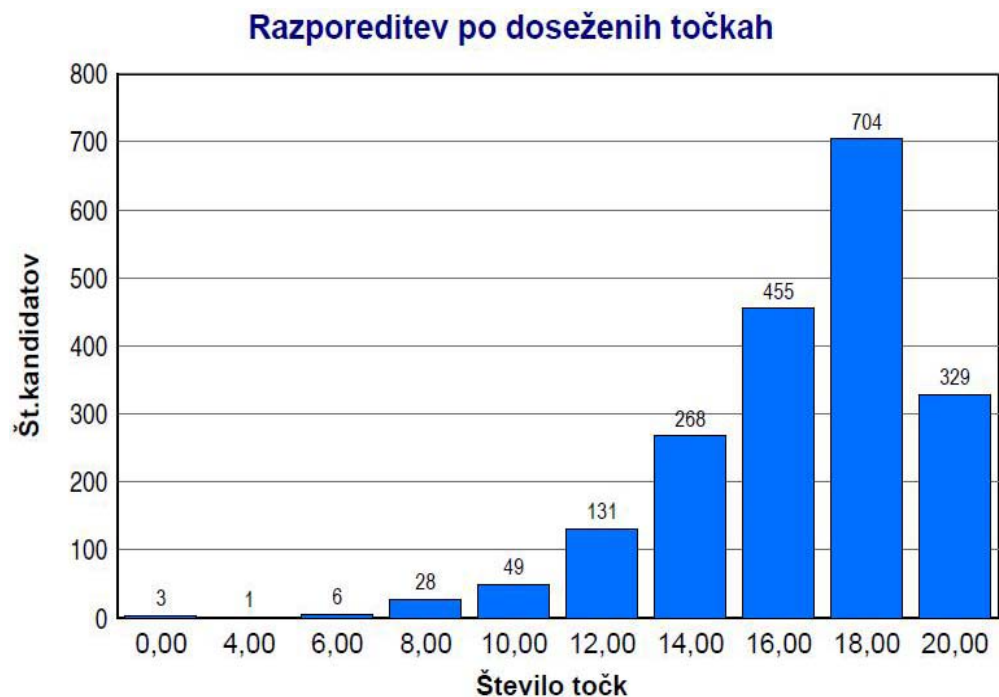
Slika 3: Razporeditev kandidatov glede na doseženo število odstotnih točk pri izpitni poli 2.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Število doseženih točk pri praktičnem delu izpita je primerljivo z doseženimi rezultati v lanskem letu.

Slika 4: Razporeditev kandidatov glede na doseženo število odstotnih točk pri praktičnem delu izpita.

Vir: Državni izpitni center, 2011.

2.2 Meje za oceno

DPK SM za zgodovino je že ob oddaji izpitnega kompleta določila meji za pozitivno in odlično oceno. Po pregledu določenega števila nalog se je odločila, da ostaneta meji za pozitivno in odlično oceno nespremenjeni, za 2 odstotni točki je znižala mejo za prav dobro oceno in za 1 odstotno točko dvignila mejo za dobro oceno.

Preglednica 2: Meje med ocenami v letih od 2007–2011.

Ocene	5	4	3	2
2011	85	73	61	49
2010	85	75	60	49
2009	85	74	60	49
2008	85	74	61	49
2007	83	72	58	46

Vir: Državni izpitni center, 2011.

2.3 Splošni podatki o uspehu

Preglednica 3: Uspeh kandidatov glede na izobraževalni program in status.

	Skupaj	Splošne gimnazije	Strok. gimnazije
Število dijakov	1974	1612	362
Povprečno število točk	68,97	70,43	62,48
Povprečna ocena	3,22	3,34	2,68
Odstotek odličnih	10,39	12,22	2,21
Odstotek nezadostnih	3,09	1,99	8,01

Vir: Državni izpitni center, 2011.

Strokovne gimnazije imajo nižji osnovni fond ur, prav tako imajo težave z urami za pripravo na maturo. Zato so rezultati pričakovano nekoliko nižji. V letošnjem letu je bilo število kandidatov enako kakor v lanskem letu.

Na podlagi mejnih točk, ki jih je določila DPK SM za zgodovino, je bila dosežena naslednja porazdelitev kandidatov po ocenah:

Preglednica 4: Število kandidatov po doseženih ocenah.

Število dijakov po ocenah	Skupaj gimnazije	Splošne gimnazije	Odstotek	Strokovne gimnazije	Odstotek
1	61	32	1,99	29	8,01
2	422	295	18,30	82	35,08
3	724	578	35,86	160	40,33
4	562	510	31,64	74	14,36
5	205	197	12,22	14	2,21
Skupaj	1974	1612	100,00	362	100,00

Vir: Državni izpitni center, 2011.

3 Vsebinska analiza izstopajočih vprašanj in nalog

Vsaka izpitna pola vsebuje 25 vprašanj. Približno polovica nalog zahteva le kratke, enoznačne odgovore, definicije, naštevanje, vzroke in posledice, nekaj nalog je zaprtega tipa. (obkroževanja in povezovanja). Drugo polovico predstavljajo strukturirane naloge, ki zahtevajo bolj poglobljeno znanje. Ena naloga je tudi esejskega tipa. Precej slabše so kandidati reševali nalogo iz obče zgodovine.

Na splošno velja, da so bile naloge sestavljene podobno kakor vsako leto in niso bile prelahke niti pretežke. Napake so bolj posledica slabe pripravljenosti kandidatov.

3.1 Vsebinska analiza uspeha po posameznih delih izpita

3.1.1 Izpitna pola 1

Glede na indeks težavnosti je večina nalog spadala med ustrezno težke (12) in lahke naloge (9). Nalogi 2 in 19 sta po indeksu težavnosti zelo lahki nalogi, naloga 9 pa je bila srednje težka.

Naloga 2: Naloga je zahtevala poznavanje rek in civilizacij, ki so se razvile ob teh rekah.

Naloga 19: Naloga je zahtevala zgolj pravilen zapis ustreznih gradbenih dosežkov starih civilizacij pod ustrezno sliko.

Naloga 9: Vprašnji sta se nanašali na poznavanje imena ustanovitelja prve močne centralizirane države v Mezopotamiji in njenega glavnega mesta.

3.1.2 Izpitna pola 2

Glede na indeks težavnosti je večina nalog spadala med ustrezno težke (18) in lahke naloge (5). Nalogi 11 in 15 sta po indeksu težavnosti zelo lahki nalogi.

Naloga 11: Vprašanje je zahtevalo navedbo šestih mest, ki so z rapalsko pogodbo pripadle Italiji, danes pa so v Sloveniji. Vprašanje je bilo opremljeno z ustreznim zemljevidom.

Naloga 15: Tudi pri tej nalogi so kandidati uspešno uporabili priloženo preglednico, iz katere je bilo treba razbrati panogo, ki se je najbolj razvijala, in panogo, ki je najmanj napredovala.

3.3 Mnenje ocenjevalcev

Zunanji ocenjevalci so izpolnili vprašalnik, s katerim so ocenili ustreznost izpitnih vprašanj in pomanjkljivosti, ki jih opažajo v odgovorih kandidatov. Ocenjevalne liste je vrnilo 93 ocenjevalcev. Rezultati analize so podobni kot v preteklih letih.

Izpitna pola 1

Vprašalnik je izpolnilo 47 zunanjih ocenjevalcev. Devetintrideset zunanjih ocenjevalcev je bilo mnenja, da so bila vprašanja v izpitni poli 1 primerno zastavljena in oblikovana. Trije ocenjevalci so menili, da je možnih več odgovorov na nalogo 17, po dva ocenjevalca pa sta to menila za nalogi 15 in 20.

Trinajst ocenjevalcev je menilo, da je naloga 13 strokovno sporna, saj je dopuščala dva odgovora. Dva ocenjevalca sta ocenila, da je pretežka naloga 8, trije so isto menili za nalogo 9. Dva ocenjevalca sta bila mnenja, da je nerazumljiva naloga 23, in dva, da je nerazumljiva naloga 7. Dva ocenjevalca sta bila mnenja, da je možnih več odgovorov pri vprašanjih 3 in 5.

Na vprašanje, katere kognitivne ravni kandidati najslabše obvladajo, je 11 ocenjevalcev odgovorilo, da je to znanje in razumevanje, šestnajst, da je to analiza in sinteza znanja, šestnajst pa jih meni, da najslabše obvladajo vrednotenje in uporabo. Večina (46) ocenjevalcev bi dala prednost vprašanjem odprtega tipa s krajšimi odgovori.

Kandidati so zadovoljivo uporabljali kartografsko in drugo gradivo. Odgovarjali pa so po mnenju ocenjevalcev s celimi povedmi (13) in zgolj z besedo ali besedno zvezo (27).

Ocenjevalci so s številkami od 1 do 5 ocenjevali tudi strokovnost, vsebinsko ustreznost in tehnično izvedbo pol ter sestavo *Navodil za ocenjevanje*. Povprečna ocena izpitne pole je bila 4,21, *Navodil* pa 4,36.

Izpitna pola 2

Vprašalnik je izpolnilo 46 zunanjih ocenjevalcev. Tudi ocenjevalci izpitne pole 2 so menili, da so bila vprašanja primerna (34), kar nekaj pa jih je menilo, da so posamezna vprašanja sestavljena neustrezno. Štirje ocenjevalci so bili mnenja, da je nerazumljiva naloga 17. Da je možno več odgovorov, so menili štirje ocenjevalci za nalogo 7 in trije za nalogo 18. Trije ocenjevalci so menili, da je naloga 3 oblikovana nesprejemljivo. Pretežke naloge so bile: naloga 25 in 4 pri 4 ocenjevalcih, naloge 18, 10, 2 in 3 pa po dvakrat. Prelahke naloge so bile: naloga 15 desetkrat, naloga 11 devetkrat in naloga 19 štirikrat.

Pri vprašanju, katere kognitivne ravni kandidati najslabše obvladajo, je 11 ocenjevalcev navedlo odgovor znanje in razumevanje, šestnajst analiza in sinteza in 16 vrednotenje in uporaba. Večina vprašanih je poudarila, da je treba dati prednost vprašanjem odprtega tipa s krajšimi odgovori (36). Da so kandidati odgovarjali s celimi povedmi, je menilo 13 ocenjevalcev, z besedo ali besedno zvezo pa 27 ocenjevalcev. Ugotovitve o uporabi kartografskega in drugega gradiva so enake kakor pri izpitni poli 1.

Ocena izpitne pole 1 je bila 3,7, ocena sestave *Navodil* pa 4,1.

4 Ugovori kandidatov na oceno

Število vpogledov in tudi ugovorov kandidatov na oceno je ostalo na približno enaki ravni kakor lansko leto. Zahtev za vpogled je bilo 151, ugovorov na oceno pa 61. Trije kandidati so se pritožili na izračun ocene. Ugovori pa se nanašajo na odgovore, ki sta jih ocenjevalca ocenila različno. Vendar je bilo upravičenih ugovorov malo, 29 kandidatov se je spremenilo skupno število točk, osmim pa tudi ocena.

Preglednica 5: Ugovori kandidatov na oceno.

Število vseh izpitov	Število zahtev za vpogled	Število ugovorov na oceno	Število ugovorov na izračun ocene	Sprememba vsote točk	Sprememba ocene
2752	151	61	3	29	8

5 Povzetek

5.1 Ocena uspeha kandidatov

V spomladanskem izpitnem roku splošne mature 2011 je splošno maturo prvič opravljalo 1.974 kandidatov (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, brez 21-letnikov in brez poklicnih maturantov). Vpis je v primerjavi z letom 2010, ko je po nekaj letih vnovič narasel, v letu 2011 spet nekoliko upadel, za približno desetino. Povprečna ocena je bila resda nižja od lanskoletne, ki je bila s 3,44 pri zgodovini doslej najvišja, a s 3,22 še vedno višja od povprečja obdobja pred tem. V primerjavi z lanskim letom je bilo več nezadostnih (letos 3,09 %, lani 2,62 %) in manj odličnih ocen (letos 10,39 %, lani pa rekordnih 16,15 %). Komisija ni spremenila pragov za najvišjo in najnižjo oceno, pragovi med preostalimi ocenami pa so bili postavljeni tako, da so razlike med doseženimi točkami za posamezno oceno popolnoma enake. Dve leti zapored pri zgodovini beležimo nadpovprečni rezultat. Število tistih kandidatov, ki so dobili na notranjem delu izpita manj kakor polovico možnih točk ali pa tega izpita sploh niso opravili in so ostali brez točk, je majhno. Razporeditev doseženih točk pri notranjem delu izpita je prav tako v okvirih iz prejšnjih let.

5.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Sestava izpitnih pol in tipi nalog se niso razlikovali od tistih iz prejšnjih let. Kakor vedno doslej je bil rezultat boljši pri izpitni poli 1 iz obče zgodovine in slabši pri izpitni poli 2 iz narodne zgodovine. Ocenjevalci niso zaznali, da bi se naloge po zahtevnosti razlikovale od nalog iz prejšnjih let. Posamezne naloge so bile resda deležne pripomb, da je bilo pri njih možnih več odgovorov. Pri takšnih nalogah navadno komisija že vnaprej določi širši možni nabor odgovorov in razlag in ga po potrebi dopolni še na moderaciji. Večkrat pa tudi opazamo, da kandidati ne preberejo natančno navodil in – na primer v razpredelnicah – pišejo odgovore na napačna mesta. Napake so bile tudi pri nalogah, ki so bile ocenjene kot lažje. Pri nalogi iz narodne zgodovine, v kateri je bil v pomoč zemljevid, so na primer nekateri iz njega prepisali napačna imena krajev. Naloge zaprtega tipa, ki zahtevajo konkretni podatek, niso nujno tudi lažje za reševanje. Naloge polodprtega tipa so večkrat opremljene z virom, ki daje kandidatu namig za razmišljanje. Tudi pri tokratnih temah pisanja se je izkazalo, da je teže z dodanimi viri opremiti izpitne pole iz starejšega obdobja (tokrat je bila to obča zgodovina), saj je na voljo bolj slikovno gradivo, medtem ko je za novejša obdobja lažje najti kandidatom primerno pisno gradivo.

5.3 Druge ugotovitve

Število ugovorov na oceno je bilo letos v okvirih zadnji let; bilo jih je 61. Pri zunanem delu izpita iz zgodovine ocenita vsako izpitno polo po dva ocenjevalca, letos pa je bilo izvedeno tudi kontrolno ocenjevanje. Kandidati navadno vložijo ugovor na število točk pri nalogah, ki sta jih ocenjevalca ocenila različno. Pomembnih razlik po ugovornem postopku ni bilo, saj se je spremenil seštevek točk samo pri 29 kandidatih, le 8 kandidatom pa se je zato spremenila tudi ocena.